

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

SU YOK MU, SU!
MARSLI

ESCOBAR: KAYIP CENNET PARADISE LOST

ŞİMDİ DVD'DE

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

-fabula-

bir

GERÇEKLER ACITIR, BÜTÜN PANİĞİNİZ BUNDAN...

BELGESEL SİNEMANIN İNSANLIK TARİHİNDE ÇOK ÖNEMLİ BİR İŞLEVİ VARDIR. ÇÜNKÜ FELAKETİN İÇİNDE OLMADIKÇA YERYÜZÜNDE YAŞANAN TÜM FELAKETLERİ UNUTMA EĞİLİMİNDEDİR İNSANOĞLU... BELGESEL SİNEMA; UNUTANLARA, ÖNEMLİ KONULARIN ANA HATLARINI BİLİP DE asıl detaylarını bilmeyenlere ya da dünyanın uzak bir köşesinde olan bir olayı anlatsa bile insanlığımızı bize hatırlatacak, hatamızla yüzleştirecek, vicdanımızı canlandıracak ve belki daha iyi bir insan olmak için bizi harekete geçirecek bir güce sahiptir. Belgesel sinema tümüyle ‘gerçek’lerden beslenir, görsel hafızamıza çalışır, onu besler. Belgesel sinema tarihe görsel notlar düşer. Önemli notlar..

Son yıllarda dünyada giderek daha fazla önemsenen bir tür haline geldi belgesel sinema. Zaman geçtikçe iyi yapılmış belgesel filmlerin etkisi daha da artmaya başladı. İnternetin de katkısıyla belgesel filmlerin görünürlüğü tüm dünyada hiç olmadığı kadar artmış durumda. Peki bizde neler oluyor buna karşılık?

Geçen yıl Antalya Altın Portakal Film Festivali’nin belgesel film yarışmasında, Reyhan Tuvi’nin “Yeryüzü Aşkın Yüzü Oluncaya Dek!” filmi üzerinden yaşananlar festival komitesine büyük bir panik yaşatmıştı. Ortaya çıkan krizi yönetme konusunda ciddi sorunlar yaşadıkları için geçen yılki festival iyi hazırlanmış kimi bölümlerine rağmen tarihe pek de hoş notlar düşüremedi. (İnşallah geçen yıl Antalya’da olan bitenleri de ileriki zamanlarda iyi bir belgesel film olarak izleyebiliriz..)

Bu sene daha başlamadan geçen yılki krizin etkilerini hâlâ üzerinde taşıyan festival, bir dizi değişiklikle asıl bombayı gizlemeyi hedeflemiş anlaşılır... Önce daha prestijli bir ödül olsun diye para ödülünü azaltmak, sonra da ‘Altın Portakal’ ibaresini festivalin isim ve logosundan kaldırmakla başladılar işe... Bu kararlar tartışılabilir ama belli bir mantık çerçevesinde savunulabilir kararlardır da. Peki senelerdir yapılan belgesel yarışmasına (kısık film yarışması da buna dahil edilmiş) tümüyle son verme kararını nasıl savunacaklar acaba? ‘Sakıncalı belgeseller’in (!) önü ne kadar kapatılabilir ki bu çağda? Bugün görülmesini pek istemedikleri tonlarca Gezi filmi YouTube’da yayındayken üstelik... Gerçekleri söyleyen belgesel filmlerin Antalya’daki bir salonda iki seans gösterilmelerinden nasıl da korkuyorlar! Olur da, bir de jüri içlerinden birini ödüle layık görürse? Dünyanın sonu gelir işte o zaman!

Korku dağları sarmış sevgili Arka Pencere okurları... Gazeteci Ahmet Hakan’ı adam tutup dövdürten zihniyetin Türkiye’si burası... Suçluların, suçlu psikolojisindekilerin gerçekleri söyleyenlerin canını acıttığı zamanlardayız..

Antalya Film Festivali bu sene kasım ayının son haftasında başlayacak. Anlaşılan daha şimdiden krizin yolu gözüktü. Yazının bundan sonrasını Belgesel Sinemacılar Birliği’nin aşağıdaki çağrı metnine bırakalım ve olacakları da hep beraber takip edelim. Bakalım Yeni Türkiye’nin sinema camiasını önümüzdeki günlerde neler bekliyor...

“Antalya Altın Portakal Film Festivali yönetiminin, Festival’in belgesel bölümünü ortadan kaldırdığı, bu alandaki yarışmanın yapılmayacağı anlaşılmıştır. Antalya Altın Portakal Film Festivali, eksikleriyle fazlalarıyla, doğrusuyla yanlışıyla Türkiye Sinemasına mal olmuş bir etkinliktir. ‘Türkiye sineması’ kurmaca, belgesel, kısa film, canlandırma, bütün dallarıyla bir bütünün ifade eder. Antalya (Altın Portakal) Sinema şenliğini üstlenen Antalya Belediyesi onun mülkiyetine değil sorumluluğuna sahiptir. Türkiye’deki sinemacılar ve sinemaseverlerce verilmiş olan bu sorumluluk Festival’in küçültülmesi değil büyümesi, daha kapsamlı, daha özgür, daha güçlü ve destekleyici, kurumsal bir sinema olayına dönüşmesini gerektirir.

Sinemamızın başat alanlarından biri olarak belgesel sinemanın Festival dışına atılmasının gerekçesi merak konusudur. Hiç düşünmek istemediğimiz o gerekçe, geçtiğimiz yıl gerçekleşen ve ciddi sıkıntıları beraberinde getiren sansür olayının, yine, yeni siyasi kaygılar ya da korkularla kökten bir karartmaya dönüşmüş olmasıdır.

Belgesel Sinemacılar Birliği olarak, net bir açıklama yapılmamış olmasının verdiği umutla, Belgesel sinemamızın da Antalya’da buluşmasını bekliyoruz. Bunun aksi bir durum, Antalya Altın Portakal Film Festivali’nin saygınlığını yurtiçinde ve yurtdışında çok ciddi biçimde azaltacaktır.

Altın Portakal Film Festivali yönetiminden beklediğimiz açıklama yapılmaya kadar, tüm üyelerimizi, tüm belgesel sinemacıları, tüm sinemacıları, sinema emekçilerini, sinema meslek örgütlerini, sinemaseverleri, yanlışlığı düzeltmek için destek vermeğe çağırıyoruz. Saygılarımızla”

GİZLİ TEŞKİLAT
(NORTH BY NORTHWEST, 1959)

YAYIN KURULU BİLGEHAN ARAS bilgehanaras76@gmail.com OKAN ARPAÇ oarpac@gmail.com BURAK GÖRAL burgoral@yahoo.com

MURAT ÖZER cinemozer@gmail.com BURÇİN S. YALÇIN burcycalc@hotmail.com **GÖRSEL YÖNETMEN** BİLGEHAN ARAS

LOGO TASARIM ERKUT TERLİKSİZ **HTML UYGULAMA** BAŞAR UĞUR **KATKIDA BULUNANLAR** TUNCA ARSLAN, OLAN ÖZYURT, EVRİM KAYA, FIRAT ATAÇ, SENAY

AYDEMİR, SUZAN DEMİR, JANET BARIŞ, MÜJDE İŞİL, ERMAN ATA UNCU, KAN KARSAN, ENGİN ERTAN **REKLAM İLETİŞİM** EMEL GÖRAL emel.goral@hotmail.com

6 ÇOK BİLEN ADAM

Bulanık; Marslı (The Martian); Şah Mat (Pawn Sacrifice);
Efsane (Legend); Tuhaf Bir Sihir (Strange Magic);
Kafes; Vesvese: Cin Tuzağı.

21 KAPRI YILDIZI

Arka Pencere yazarlarının film değerlendirme yıldızları...

22 TRENDEKİ YABANCI

Tunca Arslan, "Sicario"daki hikayenin geçtiği
Meksika'nın Juárez kentine dair ilginç bilgiler paylaşıyor.

24 AŞKTAN DA ÜSTÜN

Nicholas Ray'in az bilinen başyapıtlarından: "Tehlikeli
Arzular" (Bigger Than Life)... Burak Göral imzasıyla.

26 ESRRAR PERDESİ

Erman Ata Uncu, mutfağında çalıştığı Salt'taki
"Nerden Geldik Buraya" sergisini anlatıyor.

30 TOPAZ

1940'lardan bir kısa belgesel: "Bir Kedinin Gizli Yaşamı"
(The Private Life Of A Cat)... Kaan Karsan imzasıyla.

32 RİNG

Engin Ertan, Antonioni'nin "Cinayeti Gördüm"üyle
Brian De Palma'nın "Patlama"sını eşleştiriyor.

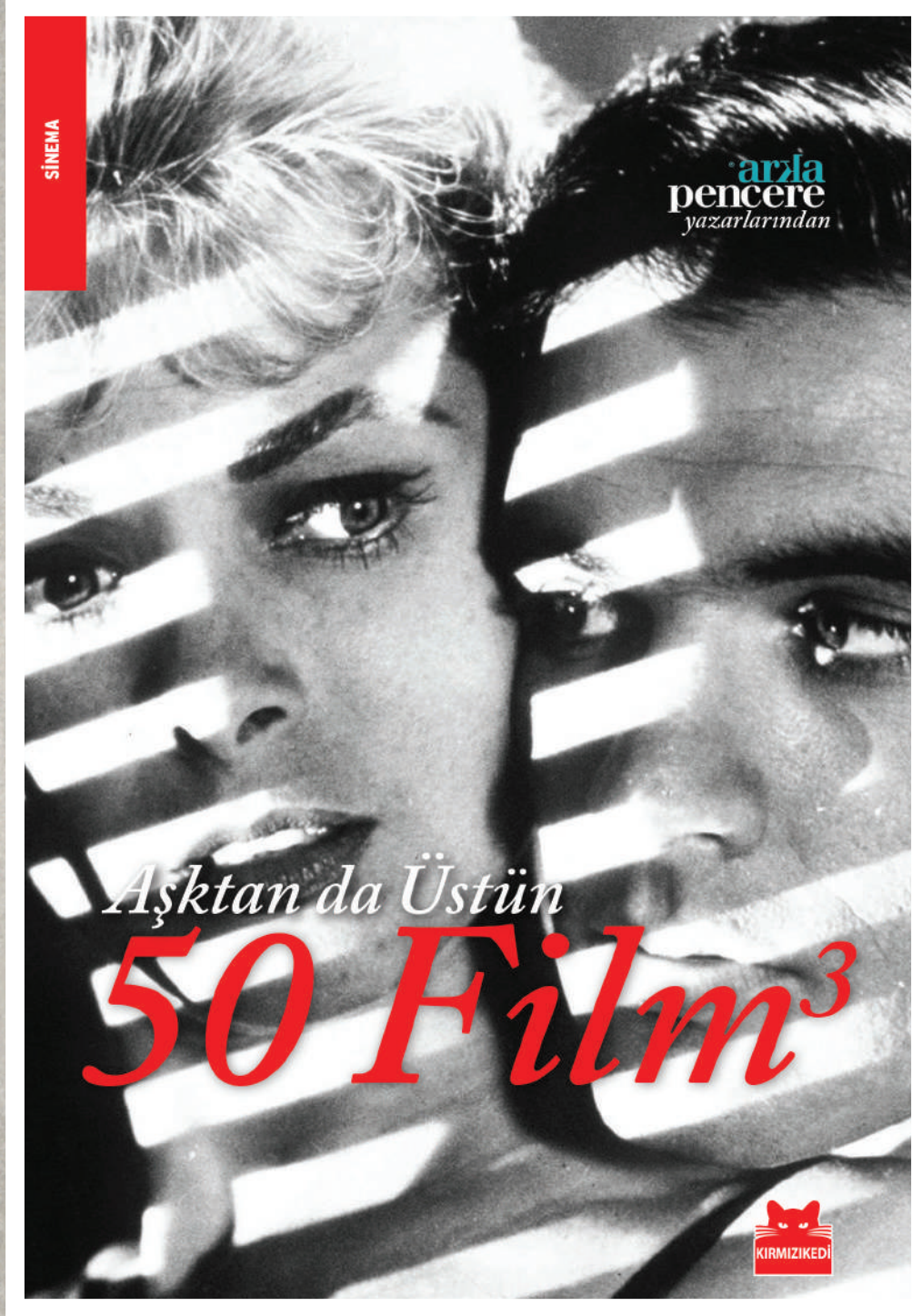
34 GENÇ VE MASUM

Radiohead'in efsane albümü "OK Computer"ın çıkış
videosu: "Paranoid Android"... Murat Özer imzasıyla.

36 SAPIK

Gündemden yansıyanlar... Olkan Özyurt imzasıyla.

YEDİ YAZAR, YEDİ AYRI ÜSLUP
AŞKTAN DA ÜSTÜN 50 FİLM³

KİTAP SATILAN HER YERDE!

BULANTI

YÖNETMEN Zeki Demirkubuz
UYUNCULAR Zeki Demirkubuz,
Şebnem Hassanisoughi,
Öykü Karayel, Çağlar Çorumlu,
Cemre Ebuzziya, Ercan Kesal,
Nurhayat Demirkubuz
YAPIM 2015 Türkiye
SÜRE 116 dk.
DAĞITIM Bir Film (Mavi Film)

İLK KARESİNDEN,
PEK BEKLENDİK
FİNALİNE KADAR HER
ŞEY, ADLI ADINCA BİR
TÜR SINEMASI
OLUŞTURACAK
HALE GELEN ESTETİK
VE TEMATİK
BÜTÜNLÜĞE UYUYOR.

SİNEMAMIZDA GÖBEĞİNİ ZEKİ DEMİRKUBUZ İLE NURİ BİLGE CEYLAN'IN KESTİĞİ HALİYLE YER EDEN VE BİR DÖNEMİNE DAMGASINI VURACAĞI ARTIK AŞIKAR OLAN 'YABANCILAŞAN ADAM' KARAKTERİNİN, TEMELDE SEKSEN SONRASININ

oksijensiz politik iklimine dayanan kökenlerinden söz edecek kadar yerimiz yok. Ancak Türkiye sinemasına has bir 'janr'a dönüşen yabancılaşan adam filmlerini bu devamlılıktan bağımsız, kendi başlarına ele almak, anlam biçip tartışmak mümkün değil. Bu filmlerin son halkası "Bulanti" için de aynı şey geçerli: İlk karesinden, pek beklendik finaline kadar her şey, adli adınca bir tür sineması oluşturacak hale gelen estetik ve tematik bütünlüğe uyuyor.

İş bununla da bitmiyor, yönetmene has öğeler, yani bir anlamda karakterleri yabancılaşsın yabancılaşmasın, tüm Zeki Demirkubuz filmlerinin hayaleti de filmin peşini bir an olsun bırakmıyor. Öyle olunca da bir yerden sonra her sahne sadece Demirkubuz'u ve 'yabancılaşan adam sineması'nı bilenlerin anlayacağı bir tür şakaya dönüşüyor. Filmin o evreni tanımayan seyirci için ne ifade edeceğini kestirmek de, o evreni bilip de bilmiyor gibi davranmak da güç. Belki de bu aşinalık, merkezinde dramatik bir kayıp olan hikâyenin, izleyicinin derisinin altına girmesini kolaylaştırmaktan ziyade zorlaştırıyor.

Fragmanda açık edilen sürprizi biz de söylemekten çekinmeyelim. (Zaten bu açık ediş olan bitene değil olamayanlara dayanan senaryodan gelen özgüvene işaret.) Bir üniversitede edebiyat ve varoluş bunalımlarıyla dolu dersler veren Ahmet, karısı ve çocuğunu, onun tepkisizliğinden ve muhtemel duygusal şiddetinden kaçmak için çıktıkları yolculuk sırasında geçirdikleri kaza sonucu kaybeder. Daha kötüsü, kaza haberini verecek telefonu dahi yanıtlamamıştır, zira onlar yola çıkar çıkmaz sevgilisiyle buluşmuştur bile.

Hayatını altüst etmesi beklenen bu olaydan sonra hiçbir şey olmamış gibi yaşamaya çalışır. Ancak fizyolojik bir nedeni yokken gelen ani fenalaşmalar ve ufak tefek aksilikler, bunun o

kadar da kolay olmayacağını gösteriyor gibidir. Ahmet'in çevresindeki bütün kadınlara benzer şekilde yaklaştığını kısa sürede anlarız: Bir avcı gibi hamle yapar, etkiler, elde eder, ilgisini kaybeder, tepkisiz gözlerle acı çekmelerini ve nihayet uzaklaşmalarını izler. Karısının ölümünden sonra baş başa kaldığı sevgilisiyle olan ilişkisinde de ilgisizlik ve tepkisizlik aşamasına geçeli çok olmuştur.

O uzaklaşırken, daha genç, daha savunmasız bir başka kadına doğru hamle yapar. Kahramanımızı bu macerada sürprizler beklese de o duruşunu bozmaz. Yani bitmek bilmez bir varoluş bunalımının ortasında öylece durmaya devam eder.

Filmin ana odağı elbette şaşmaz şekilde Ahmet ve onun artık çoktan kanıksadığımız yabancılaşması. Karşısında ise görünüp kaybolan küçük odak merkezleri olarak dört kadın duruyor. Üçünden söz ettik, dördüncüsü ve en önemlisi, apartmanın kapıcılığını ve Ahmet'in temizlikçiliğini yapan Neriman ise, bütün bunlar olurken vicdanın vücut bulmuş hali olarak hazırda bekliyor.

Demirkubuz şehrinde geniş bir yer tutan gecekondu mahallesinden geliyor, aksak ayağını sürüyerek iki çocuğunu büyütmek için çalışıp

didiniyor, gerektiği anda da Ahmet'in imdadına yetişiyor. Başta bu yardımların biraz teknik destekler olduğunu düşünüyoruz: Kahvaltıyı hazırlıyor, evi çekip çeviriyor, fenalaştığında Ahmet'i hastaneye yetiştiriyor, elektrik kesildiğinde de (evet, tanıdık bir sahnede bir melek gibi) elinde mumuyla çıkageliyor.

Filmin sanki bilinçli bir sarsaklığa sahip tuhaf ritmi yavaş yavaş finale geldiğimizi hissettirirken, Neriman'ın Ahmet için, ihmal ettiği, zarar verdiği ve suçluluklarını ağır bir yük olarak omuzunda taşıdığı herkesi temsil ettiğini çoktan anlamış oluyoruz: Ziyaret etmediği anası, misafir etmekten hoşlanmadığı kardeşi, sevmeyi beceremediği gibi özlemeyi bilemediği karısı, oğlu ve kaçıp giden bütün sevgilileri... Neriman'ın aslında Ahmet'in (ve oyuncu da yönetmenin kendisi olunca karıştırmamak elde değil, Demirkubuz'un) kendi içindeki şefkatli yargıç, onun kalbi ve vicdanı olduğunu görmek için de çok dikkatli bakmak gerekmiyor.

Yönetmen en rahat hissettiği yerde, hikayesini defalarca anlattığı bu adamın evinde geçen filmde ne görsel ne de dramatik dilde gösteriş arayışına girmemiş. Demirkubuz'un her şeyi hayal ettiği ya da hatırladığı gibi anlatıvermiş olduğu hissinden kurtulmak güç.

Bunun sonucunda da ortaya tuhaf bir şekilde dengesiz bir film çıkmış; bazen çok doğal, bazen çok yapay, bazen yavan, bazen dramatik, sık sık da komik. Filmin kendisiyle anlatabildiği şeyleri uzun tiratlarla karakterlerine söylediği anlar da insanı biraz zorluyor. Üstelik bu dengesizlik oyunculuklarda da kendini gösteriyor. Çağlar Çorumlu ve Cemre Ebuluz gibi oyuncular anlık da olsa ıslıl ıslıl parlarken, başroldeki Demirkubuz'un kararsızlığı sanki oyunculuğuna da yansıyor. Ancak bu tuhaf dengesizliğin tuhaf da bir çekiciliği var.

Ve Ahmet benzerlerini defalarca gördüğümüz bir itiraf ve arınma anında Neriman'ın ayaklarına kapandığında, her şeye rağmen sahici bir karakter gibi insanın içini acıtmayı başarıyorsa, bu o tuhaf, basit, mekanik şiirsellikten kaynaklanıyor.

Zira bana kalırsa, hayatı uzun bir elektrik kesintisi gibi yaşayan ve etraflarındaki kadınların da ışığını kapatmayı edebiyat ve felsefeden alıyor olmanın bir gereği sanan bu adamların hikâyesi, artık sadece onları ilgilendiriyor.

Aniden ortaya çıkan Doktor Ercan Kesal'ın kitabı diyaloglara kattığı belli belirsiz, absürt ve sahici mizah.

Aynı kitabı Öykü Karayel'in canlandırdığı sıkıcı sevgilinin ağzında ne kadar sıkıcı...

**YÖNETMEN EN RAHAT
HİSSETTİĞİ YERDE,
HİKAYESİNİ DEFALARCA
ANLATTIĞI BU ADAMIN
EVİNDE GEÇEN FİLMDE
NE GÖRSEL NE DE
DRAMATİK DİLDE
GÖSTERİŞ ARAYIŞINA
GİRMEMİŞ.**

Filmekimi'nin En İyileri

Carol, Gençlik, Ex Machina, Saul'un Oğlu, The Lobster

Bulantı: Demirkubuz'un Yeni Apartman Hikâyesi

45 Yıl: Bir Aşkın Hayaleti

Mustang: Deniz Gamze Ergüven'le Söyleşi

Wes Craven: Gore'un Gurusu

+ HEDİYE AFİŞ: MARSLI

www.altiyazi.net

Altıyazı
AYLIK SİNEMA DERGİSİ

EKİM SAYISI BAYİLERDE

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

MARSLI

★★★★

ORJİNAL ADI The Martian

YÖNETMEN Ridley Scott

OYUNCULAR Matt Damon,

Jessica Chastain, Kristen Wiig,

Jeff Daniels, Michael Peña,

Sean Bean, Kate Mara,

Chiwetel Ejiofor

YAPIM 2015 ABD

SÜRE 141 dk.

DAĞITIM The Moments

Entertainment

MARS'TA TEK
BAŞINA KALMIŞ
BİR ADAMIN
HİKAYESİNİ İZLERKEN
İLK ETAPTA
AKILLARA GELECEK
MELANKOLİDEN
UZAK DURUYOR
RIDLEY SCOTT.

FİLM YAPMAK KONUSUNDA HİÇBİR DÖNEMDE TEMBELLİK ETMEYEN RIDLEY SCOTT, ÜZERİNDE İYİ YA DA KÖTÜ FİKİR birliğine varılması güç işlerin yaratıcısı aynı zamanda. Filmografisine dönüp baktığınızda tartışma götürmeyecek eserlerinin çok gerilerde kaldığını ancak bunların bilimkurgu sinemasına katkılarının yadsınamayacak boyutta olduğunu görürsünüz.

2012'de "Yaratık" (Alien) evrenine geri döndüğü "Prometheus" ile -benim için olmasa da- genel bakış açısıyla beklentileri karşılayamayan yönetmenin yeni bilimkurgusu "Marslı" (The Martian), kim ne derse desin 'radarları açmayı gerektiren' bir uzay macerası. Bunda hem Andy Weir'in yoğun ilgi gören romanından uyarlanması hem de geride bıraktığımız iki yılda "Yerçekimi" (Gravity) ve "Yıldızlararası" (Interstellar) gibi projelere tanıklık etmemizin katkısı yadsınamaz.

Scott'ın "Marslı"sını ne "Yerçekimi"nin teknik muazzamlığı ne de "Yıldızlararası"nın birçok insana ilham veren beyin fırtınasına yöneltme özelliğiyle karşılaştırmak akıl karı değil. Mürettebatıyla çıktığı Mars yolcuğunda gerçekleşen fırtına sonrasında öldü zannedilerek Mars'ta bırakılan Mark Watney'in (Matt Damon) hikayesi, geleneksel kalıplarda işleyen bir 'hayatta kalma mücadelesi' anlatıyor. Mark'ın NASA ile nasıl iletişime geçebileceğine dair arayışları, botanikçi olmasının da getirisiyle kendine hayatını sürdürebileceği alan yaratma konusundaki yetenekleriyle şekillenen ilk yarısının sonrasında kurtarma operasyonu kanalına bağlanan "Marslı", alışıldık hikayesini projenin parçalarını oluşturan yetenekli insanların tercihleriyle izlenebilir kılıyor.

Öncelikle Mars'ta tek başına kalmış bir adamın hikayesini izlerken ilk etapta akıllara gelecek melankoliden uzak duruyor Ridley Scott. Bunu beklentilerin değişkenliğine göre

okumak gerekirken, hiçbir şey beklemeyen seyirci için sürpriz olarak nitelendirmek yanlış olmayacaktır. "Marslı" hafif bir film. Anlattığı şeyin muhtemel karamsarlığına saplanmaktan çok, bilim ve mizahı aynı potada eriterek hazmı kolay bir denge tutturuyor. Formülün dik alası olan 'ıssız ada, tek bir adam' yapısını, karakterinin hatta karakterlerinin parlak zekası ile eğlenceli hale getiriyor.

Mark'ın gündelik rutinini video günlükleri ve kendi kendine konuşmalar vasıtasıyla seyircisine sunan Scott, bu sayede hem karakterin zihninde dönenler hakkında soru işaretlerini ortadan kaldırıyor hem de 'yok artık' denilebilecek 'umutsuz durumdan kurtulma aşamalarını' mümkün olduğunca inandırıcı kılıyor. Yönetmenin, 'Mark'ın izolasyonunu ve yalnızlığını bize geçirmek' gibi bir derdi yok ve

“Marşlı” özelinde bu kabul edilebilir. Zira ana karaktere uzaklardan destek veren NASA merkezini de onun için hayatlarını riske atmaya hazır olan gemi mürettebatını da bugüne kadar gördüğünüz en keyifli stereotiplerden bazıları oluşturuyorlar.

Yaptıkları işte çok başarılı olan bir nevi ‘dahi’ sınıfındaki diğerleri, bu tip filmleri alaşağı eden masa başı çığırtkanlarını bırakmış, sürece olumlu katkı sağlayan insanlar olarak öne çıkıyorlar. Kötü adam tanımına en yakın duranını dahi en fazla ‘tutucu’ olarak tanımlayabileceğimiz NASA kadrosu, hepsi on ikiden vurulan oyuncu seçimleriyle ‘ilk defa’ ana durumdan sahne alıyor.

Tabii ki bunda film boyunca topluma ve basına karşı ne denli şeffaf olduğu üzerine basa basa vurgulanan NASA’nın, Ridley Scott

önderliğindeki bu görkemli ‘gizli reklama’ verdiği desteğin payı da büyük.

İnsanoğlunun önüne konulan idealin zorluğuna aldırmandan güç birliği yaptığında, kaba tabirle ‘kanırta kanırta’ sonuca ulaşabileceğini salık veren “Marşlı”, Mark için Mars’ta yaşama, destekçileri için onu eve getirme amaçlarına gereken alt metin aşılarını yapabilmiş. Elde edilen sonuç ise klasik fikirlerin de modern görünebileceği konusunda temiz bir örnek. Ridley Scott’ın “Gladyatör” (Gladiator) sonrası kalabalıkları en memnun edeceği film olması abartılı bir öngörü olmayacaktır.

Eski usul disko parçalarının başı çektiği müzik seçimleri.

Times Square’in başrolde olduğu epikleştirme çabası.

**RIDLEY SCOTT’IN
“GLADYATÖR”
(GLADIATOR)
SONRASI
KALABALIKLARI EN
MEMNUN EDECEĞİ
FİLM OLMASI ABARTILI
BİR ÖNGÖRÜ
OLMAYACAKTIR.**

ŞAH MAT

HOLLYWOOD İDEOLOJİSİ AMERİKAN TARİHİNİN 'SÜPER KAHRAMANLARI'NI ÇIKARTIP ÖNÜMÜZE KOYMAI ÇOK seviyor. Bu tür 'otobiyografik' hikayelerin hemen hepsinin ortak bir noktası var: Karakterlerinin hayatlarının ve yaşadıklarının 'Amerikan rüyası'na yedeklenmesi.

Önce ülke tarihine geçmiş başarılı bir karakter bulacaksınız. Sonra bu karakterin hayatını parçalarına ayırıştırıp işinize yarayan bölümlerinden hikayeler yaratacaksınız. Söz konusu kahramanın 'karanlık' taraflarını da kafanıza göre yorumlayarak yepyeni bir öykü çıkartacaksınız. Gerçi sinema dediğimiz şey de tam olarak bu değil mi? Ron Howard "Akıl Oyunları"nda (A Beautiful Mind) matematik dehası John Nash'i anlatırken, karakterin yaşadığı 'soğuk savaş' paranoyalarını dönemin koşullarına ve Amerika'da yükselen komünizm paranoyasına bağlamak yerine adamcağızın kafa kırıklığıyla açıklamayı uygun bulmuştu mesela.

Bu hafta gösterime giren ve satranç tarihinin en arızalı karakteri olarak tarihe geçen Bobby Fischer'in hayatının bir bölümüne odaklanan "Şah Mat", bu yönleriyle "Akıl Oyunları"nı çağırıyor. 1958 yılında daha 15 yaşındayken satranç tarihinin en genç büyük ustası unvanını kazanan Fischer'in kaybetmeyi hazmedemeyen rekabetçi Amerikalı ruhu ile komünizm paranoyalarıyla dolu belleği arasındaki çelişki dikkat çekici elbette. Ama film bu çelişkiyi 'Amerikan rüyası' lehine yontmaya çalışıyor. "İhtiras Rüzgarları" (Legends Of The Fall, 1994), "Son Samuray" (The Last Samurai, 2003) ve "Kanlı Elmas" (Blood Diamond, 2006) gibi filmlerle tanıdığımız Edward Zwick'in Steven Knight senaryosundan çektiği film, Fischer'in genç bir dehadan, sorunlu bir 'mecup'a dönüşünün hikayesi bir bakıma. Fischer'in satranç tutkusu, hırsı, yenilgiyi kabul etmeyen tavrı, hızla yükselişi, usta bir oyuncu haline gelişi, Yahudi olmasına rağmen Yahudiler hakkındaki sert söylemleri onun karakteri hakkında ipuçları edinmemizi sağlıyor.

Büyük usta olup da mesele dünya şampiyonluğu için maç yapmaya geldiğinde, yol

kaçınılmaz bir biçimde satrançta tek iktidar olan Sovyetler Birliği'nin karşısına çıkıyor. Dönemin dünya şampiyonu Boris Spassky ile 1972 yılında İzlanda'da yaptıkları unvan maçı, bu genç ustanın da hayatının kırılma noktası oluyor. Bu aynı zamanda filmin de kırılma anı.

Film, nedendir bilinmez daha önce izlediği bütün yolu bir anda unutuyor ve 'Soğuk Savaş' konseptine dönüyor birden. Yalnızca söylem olarak değil estetik olarak da. Örneğin, Amerikalıların olduğu bölümler canlı, Sovyetler ekibi 'mat' renklerle geliyor seyircinin önüne. Amerikan 'rahatlığı' ile Sovyet 'disiplini' daha önce defalarca izlediğimiz ucuz Soğuk Savaş propaganda filmlerinin estetik olarak cıltlanmış haliyle konuyor önümüze. Daha da fenası, film son çeyreğinde Fischer'a dair olmaktan çıkıp bir Amerikan rüyası güzellemesine dönüşüyor.

İzleyenler hatırlayacaktır, 1985 tarihli "Rocky 4" filminde kahraman boksörümüz Rocky Balboa, Sovyet şampiyon Ivan Drago ile karşılaşmak için Moskova'ya gider. Hiç yenilmeyecek zannedilen, her türlü olanağa sahip olan Drago karşısında iyice bir hırpalandıktan sonra son rauntta yaptığı atakla maçı kazanır. Tabii salon alkış kıyamet, Amerikalıların gözyaşları sel. "Şah Mat"ın son çeyrekte seyirciye sunduğu şeyin tam olarak bu olduğunu söylersek abartmış olmayız.

Hiç kuşku yok ki Soğuk Savaş'ın zirve yaptığı bir dönemde böylesi bir maçın tüm dünyanın ilgisini çekmemesi düşünülemez. Ama yönetmen Zwick, olanaklar ve koşullar açısından meseleyi o kadar Amerikanvari hale getiriyor ki, seyircide harekete geçirmek istediği duygunun "Rocky 4"ün finalinden farklı olmadığını söylemek çok zor. Fischer'in ortalıktan kaybolup, vatandaşlıktan çıkartılmaya kadar uzanacak geleceğini ise ancak bir dipnot olarak görebiliyoruz.

Tobey Maguire (Bobby Fischer) ve Liev Schreiber (Boris Spassky) ikisi de rollerinde çok iyi.

Film, 'Soğuk Savaş' estetiğinin Hollywood'da capcanlı olduğunun kanıtı gibi.

ORJİNAL ADI Pawn Sacrifice

YÖNETMEN Edward Zwick

OYUNCULAR Tobey Maguire,

Liev Schreiber, Michael Stuhlbarg,

Peter Sarsgaard, Lily Rabe,

Robin Weigert

YAPIM 2014 ABD

SÜRE 115 dk.

DAĞITIM The Moments

Entertainment

**FISCHER'İN
KAYBETMEYİ
HAZMEDEMİYEN
REKABETÇİ AMERİKALI
RUHU İLE KOMÜNİZM
PARANOYALARIYLA
DOLU BELLEĞİ
ARASINDAKİ ÇELİŞKİ
DİKKAT ÇEKİCİ...**

EFSANE

ORİJİNAL ADI Legend

YÖNETMEN Brian Helgeland

OYUNCULAR Tom Hardy,

Emily Browning, Taron Egerton,

Paul Anderson,

Christopher Eccleston,

Tara Fitzgerald, Millie Brady

YAPIM 2015 İngiltere-Fransa

SÜRE 131 dk.

DAĞITIM MC Film (Fanatik)

GENEL ANLAMıyla
NE TAM BİR AŞK,
NE DE BİR
GANGSTER FİLMİ
"EFSANE".
ÇÜNKÜ HİKAYE
ÇOK KATMANLI
BİR YAPIYA
SAHIP.

BİRÇOĞUMUZ, ÖZELLİKLE DE KENDİ DURDUĞUMUZ YERDEN BAKTIĞIMIZDA KÖTÜ GÖRÜNEN KİŞİLER, OLAYLAR YA DA hayatlar hakkında en çok 'su testisi su yolunda kırılır' sözünü söylemeye bayılırız. Testinin hangi çeşmenin suyunu taşıdığını bilince, kırılmanın 'malum' olması da kaçınılmaz oluyor. Yani âlim olmaya gerek yok, misal bir gangsterin nasıl öleceğini bilmek, kimseyi Nostradamus yapmaz çünkü testinin yolu belli...

1960'lı ve 70'li yıllarda Londra'nın başta doğu yakası, daha sonra da tümünü inim inim inleyen, gangster, ikiz kardeşler Ronald ve Reginald Kray'ın hikâyesi de ilk bakışta böyle fakat belli farklarla. İngiltere'nin efsane gangsterleri, öyle sanıldığı gibi çatışmada falan ölmüyor ama ilerledikleri yolda hayatları, ilişkileri bir şekilde bu yalpalanmaların girdabında geçiyor. Yönetmenliğini ve senaristliğini Brian Helgeland'ın yaptığı, başrolünde son olarak Mad Max olarak beyazperdede gördüğümüz, İngiliz oyuncu Tom Hardy'nin olduğu "Efsane", Kray biraderlerin o çalkantılı yolu nasıl kat ettiklerini anlatıyor.

Helgeland, gerçek bir yaşam öyküsünü beyazperdeye aktarırken hikâyeyi, en yakın tanıklarından birine anlatıyor, yani Reginald Kray'ın âşık olup evlendiği eşi Frances'e. Hikâyede yer yer Reginald Kray'ın iç sesi duyulsa da 'asıl ses' Frances'in. Film, ikizlerin 'doğuş' öyküsü değil. Daha çok yükseliş dönemine denk gelen kısmın anlatıldığını söyleyebiliriz. Ya da film, Frances'in hikâyeye dâhil olduğu döneme tekabül ediyor demek daha doğru. Bu döneme bir açıdan Kray kardeşlerin, Londra'nın (ki kendileri de Doğu Londralı) doğusundan çıkıp artık şehrin tümüne hâkim olmaya başladığı yıllar da denebilir. Yani testi çeşme yoluna sapmak üzere.

İkiz kardeşlerin ikisinin de Tom Hardy tarafından canlandırıldığı filmde -anlatıcısının Frances olmasından da kaynaklı- hikâye asıl olarak Reginald Kray üzerinden ilerliyor. Frances ile olan aşkları, kardeşi Ronald'ı zapt etmeye çalışması ve bir şekilde olup biteni hizaya sokan rolde olan Reginald, hikâyenin ana karakteri. Bu yüzden Frances'in anlatıcı rolü oynaması bir şekilde anahtar ve kilit ilişkisi görevi görüyor. Frances, Reginald'ın hem hayatının, hem de hikâyesinin anahtarı bir bakıma. Birbirleri olmadan anlatılmaz bir ikilem içindeler. Aksi gibi o kilidin ardındakiler de Frances'in akıbetinin ve sırlarının kapısını açıyor.

Gerçek yaşam öykülerindeki sırları hâlâ tartışılan bu aşk ilişkisi filmin de çıkış noktası. O yüzden finale varış da bu minvalde gidiyor. Ama

genel anlamıyla ne tam bir aşk, ne de bir gangster filmi “Efsane”. Çünkü hikâye çok katmanlı bir yapıya sahip. Filmin ana karakteri, her ne kadar Reginald Kray olsa da odak çoğu kez yalpallıyor. Bir yandan Londra’yı ele geçiren ve yükselen ikiz kardeşler, dönemin gangster-bürokrasi ilişkisi ve hatta okyanus ötesi irtibatlar (Las Vegas mafyası) Frances ve Ronald’ın paylaşamadığı Reginald ve yine her şeyi düzeltmeye çalışırken uçuruma doğru sürüklenen Reginald...

Gerçek yaşam öykülerini anlatmanın en büyük zorluklarından biri de ‘efsane’ olmuş hayatları peliküle ‘sıgdırma’ çabası oluyor. Bu da konuyu uzatıp dağıtıyor. Brian Helgeland’in yapmak istediği daha çok o döneme sadık kalmak. Daha biyografik, düz-duygusal bir belgesel tadı vermek. O yüzden kendi anlatıcılığı

dışında bir ‘tanığı’ dillendiriyor.

“Efsane”, o bildiğimiz gangster filmlerinden değil. Daha kansız ve şiddetin dillendirildiği ama çok yansımadığı bir film. Daha çok bir ‘dönem’ filmi. O ruhu, özellikle de ‘İngiliz tarzı mafya’ modelini iyi yansıtıyor. Mafya ama sanki diğerlerine göre daha kibar. Tom Hardy, ikiz kardeşleri canlandırdığı filmde gayet başarılı. Ama ikizlerin yan yana olduğu sahnelerden özellikle kaçınılmış. Yan yana olduklarında ise sanki başarılı olamayan, rahatsız edici bir görüntü çıkıyor. Sonuç olarak bazen de kırılacak testi su tutmaz...

İngiliz tarzı, kibar ama ‘racon’ kesmeyen, ilginç bir gangster melodramı...

Efsane bir hikâyenin hepsini aynı filme sıkıştırmak konuyu yer yer dağıtıyor.

**İKİZLERİN YAN YANA
OLDUĞU SAHNELERDEN
ÖZELLİKLE KAÇINILMIŞ.
YAN YANA
OLDUKLARINDA
İSE SANKİ BAŞARILI
OLAMAYAN,
RAHATSIZ EDİCİ BİR
GÖRÜNTÜ ÇIKIYOR.**

TUHAF BİR SİHİR

ORJİNAL ADI Strange Magic

YÖNETMEN Gary Rydstrom

SESLENDİRENLER

Evan Rachel Wood,

Elijah Kelley, Kristin Chenoweth,

Alan Cumming, Alfred Molina,

Peter Stormare

YAPIM 2015 ABD

SÜRE 99 dk.

DAĞITIM UIP

AŞK İYİLİK, GÜZELLİKLE BETİMLENİRKEN, KÖTÜLÜK KARANLIĞLA ÇİZİLİR ÇOĞU ZAMAN. ANTİK YUNAN'DAN BERİ aşk peşinden gitmenin mübah olduğu, bu uğurda her şeyin yapılabileceği anlatılır. Shakespeare'in ünlü "Bir Yaz Gecesi Rüyası" eserinden esinlenilerek oluşturulan "Tuhaf Bir Sihir" (Strange Magic) de aşkı anlatan bir animasyon müzikal.

Kendine özgü bir krallığın prensesi olan Peri Marianne'in karanlık ormandan çulha çiçeği almaya niyetlenmesiyle birlikte oranın karanlık ve tehlikeli bir bölge olduğunu anlarız. Karanlık Orman'ın başı Kral Bog King çulha çiçeğinin özünden aşk iksiri yapmayı bilen yegane varlık Mürdüm Eriği Perisi'ni de bu sebeple kaçırp kapatmıştır. Bog King'e göre aşk tehlikelidir, düzeni bozar ve aşktan ne kadar kaçılırsa o kadar iyidir. Karanlık Orman'a bu yüzden aşk ve ışık girmez.

Peri Marianne ise tam tersine aşk arayan bir prenses. Prens Ronald'la evlenmek üzere ama onu da evleneceği gün bir başkasıyla görünce hayal kırıklığına uğraması uzun sürmüyor ve evlenmekten vazgeçiyor.

Prens Ronald da son çareyi Marianne için bir aşk iksiri yaptırmakta bulunca cüce Sunny'i Karanlık Orman'a iksir yapmayı bilen Mürdüm Eriği Perisi'ne yollar. Sunny de Marianne'in kız kardeşi Dawn'a aşık olduğundan bu sihri almaya gider ve asıl macera da bundan sonra başlar. İksir elden ele dolaşırken Bog King'le ilgili beklenmedik bir sır da ortaya çıkmak için beklemektedir.

"Tuhaf Bir Sihir"i aşkı yücelten bir krallık ile aşk ve ışık duygusunu kaybetmiş Karanlık Orman kralı Bog King arasında kalan bir animasyon müzikal olarak açıklayabiliriz kısaca. Fakat en temel sorunu büyük bir aşk hikayesi anlatıp onun peşinden gitmiyor oluşu. Karakterlerin çıktıkları yolculukta seyirciyi

cezbedecek, sürükleyecek bir yapı kurulumadığı gibi ana karakter Marianne mi değil mi onu da anlamıyoruz. Zaten baştan itibaren Marianne ile Ronald arasında büyük bir aşk olduğuna da inanmıyoruz.

Ronald aşk yerine krallığın peşinde, aşkı, iksiri de bunlar için kullanmak istiyor. Odak noktası bulmak, hikaye takip etmekte zorluk çekiyor seyirci de. Araya Sunny'nin ve Marianne'in kardeşi Dawn'ın girmesiyle de başka bir yöne doğru evriliyor.

Filmin asıl meselesinin filmin son yarım saatinde ortaya çıkıyor olması da bir tercih belki ama hikayenin bu kısmı daha baştan anlatılabilseydi seyirci için de çizgisel bir akışı takip edip aşk hissinin daha güçlü geçmesini sağlayabilirdi belki. Marianne'i takip edeceksen Dawn'a yöneliyoruz oradan Sunny'nin hikayesi

SHAKESPEARE'İN
ÜNLÜ "BİR YAZ
GECE'Sİ RÜYASI"
ESERİNDEN
ESİNLENİLEREK
OLUŞTURULAN "TUHAF
BİR SİHİR", AŞKI
ANLATAN BİR
ANIMASYON MÜZİKAL.

çıkıveriyor ama bunlar hep sözde kalıp filmin özünü oluşturmuyor, dönüp dolaşıp yeniden bir iyilerle kötüler hikayesine dönüşüyor.

Filmin dünyası, atmosferi, işleyişi, tatlı bir peri masalı anlatıyormuş hissi yine de mevcut. George Lucas'ın elinden çıkmış olan hikayenin en azından seyirciyi içine çekebildiği bir dünyası var. Yönetmen Gary Rydstrom daha önce "Er Ryan'ı Kurtarmak" (Saving Private Ryan, 1998) "Kayıp Balık Nemo" (Finding Nemo, 2003) "X-Men" (2002) gibi filmlerin Oscar ödüllü ses tasarımcısı.

Yönetmenin ses tasarımcısı olması ilk uzun metrajının müziklerini de etkilemiş benziyor. Yine filmde şarkıları söyleyen Evan Rachel Wood, Alan Cumming, Elijah Kelley'in de etkisi önemli. Çoğu zaman hikayeye örtüşen sesler ve müzikler bu ekibin elinden çıkmışa benziyor.

"Tuhaf Bir Sihir"i diğer animasyonlardan farklı kılan büyüklere özgü olmasının yanında aynı zamanda bir müzikal olması. Çocuklar için sıkıcı olabilecek daha çok büyüklere masallar anlatan bir yapım. Yine de "Bir Yaz Gecesi Rüyası" hikayesinden nüanslar almış, atmosferine özenilmiş olsa da Shakespeare'in vaktiyle kurduğu şiirsel dünyanın yanına masalsı anlatımıyla bile yaklaşmıyor.

Muhtemelen devamı gelmeyecek bir animasyon olarak kalacak filmin, Amerika'daki gişe rakamlarının düşük olması seyircinin de çok benimsemediğini gösteriyor.

Filmin en naif karakteri Sunny, diğerlerinden daha orijinal bir yanı var.

Rock müzik sertliğiyle kötü kral Bog King'in tercihi oluyor, rock müziği karanlık ve kötülükle bir tutmak olmamış.

**"TUHAF BİR SİHİR"İ
DİĞER
ANIMASYONLARDAN
FARKLI KILAN
BÜYÜKLERE
ÖZGÜ OLMASININ
YANINDA AYNI
ZAMANDA BİR
MÜZİKAL OLMASI.**

KAFES

★
YÖNETMEN Mahmut Kaptan
UYUNCULAR İsmail Hacıoğlu,
Nilay Duru, Şefik Onatoğlu,
Fırat Şahin, Erdal Cindoruk
YAPIM 2015 Türkiye
SÜRE 107 dk.
DAĞITIM Chantier (Joy Pr.)

**"KAFES", DEMİREL'İN
"BANA SAĞCILAR
ADAM ÖLDÜRÜYOR
DEDİRTEMEZSİNİZ" SÖZÜ
İÇİN ÇEKİLMİŞ SANKİ.**

SANATI PROPAGANDA ARACINA DÖNÜŞTÜRENLER KADAR OLMASA DA HER SANAT ESERİ YARATICISININ/ yaratıcılarının ideolojisini yansıtan birer aynadır. İdeolojisiyle hemfikir olursunuz ya da olmazsınız... İyi bir sanat eserini diğerlerinden ayıran özellik ise 'ideolojisi' çıkarıldığında kalanın + değerde olabilmesidir. Seyirciye, 'ama ideolojisi iyiymiş' yerine 'ideolojisi ile uyuşmasam da iyi yapmış' dedirtmekte maharet. 12 Eylül darbesine ülkücüler cephesinden bakan "Kafes", aynı cenahtakilerin çok seveceği, hamaset yüklü bir hikâyeye sahip ama yetkin bir film değil.

Sağ görüştekilerin hep şikayet ettiği, siyasi filmlerde sağcıların kaba, cahil, katil gösterilmesine karşı bir savunma güdüsüyle hazırlanmış. Ama şikayet ettikleri o vasat solcu filmlerin düştüğü tüm hatalar aynen tekrarlanmış: Derinleştirilememiş, nefes alıp veremeyen karakterler, akıcı bir anlatımdan ve sinemasal dilden yoksunluk vs... Dolayısıyla abanılmış ideoloji ve hamaset yaldızı çıkarıldığında geriye bir şey kalmıyor. 1970'de Dursun Önkuzu'nun

solcularca öldürülmesiyle başlayan hikayenin nasıl 1980 darbesine geldiğini anlamak hiç kolay değil. Onca ülkücü karakter içinden neden sadece birinin kötü olduğuna ve diğerlerinin nasıl sütten çıkmış ak kaşık olduğuna inanmak da... 12 Eylül darbesinden sonra idam edilen ilk ülkücü Mustafa Pehlivanoğlu'nu anarken, yaşı büyütülerek idam edilen Erdal Eren'e çok benzeyen solcu genç karakterin, o ortamdan nasıl sağ çıktığına da...

Muhsin Yazıcıoğlu'nu simgeleyen İhsan Başkan karakterinin akıbetine de... Filmi izledikten sonra sağ cenahta hiçbir organize eylem yapılmadığı, 'başkan'ların tüm ülkücüleri sokaktan çekmeye çalıştığı gibi 'düşsel' bir sonuç çıkması ise akıllara şunu getiriyor: "Kafes", Demirel'in "Bana sağcılar adam öldürüyor dedirtemezsiniz" sözü için çekilmiş sanki.

Hayal de olsa barış mesajları...

Sağ-sol fark etmez, vasat anlatıma vasat demek lazım...

Sadibey.com

"Sinemacılık ve filmcilik yararına
bağımsız iletişim platformu"

VESVESE: CİN TUZAĞI

YÖNETMEN Sümeyya Kökten

OYUNCULAR Okan Aydın,

Duygu Yenilmez, Mustafa Ağdere,

Defne Vardarlı, Layla Onlen

YAPIM 2015 Türkiye

SÜRE 92 dk.

DAĞITIM Özen Film (Belstudio
Production)

TÜM OYUNCULAR
REPLİKLERİYLE
ZAMAN ZAMAN
KOMİK VE BİR
O KADAR DA TRAJİK.

VESVESE: CİN TUZAĞI", DİN TEMALİ KORKU FİLMLERİ SİRKÜLASYONUNUN SON HALKASI. BELKİ DE BU ALANIN en fütursuz örneği. Film daha en başında, muskasını nehre fırlatan bir çocuk görüntüsüyle açılıyor. Çocuğun gençlik dönemine geçtiğimizde başına gelen tüm musibetlerin nedeninin bu muska olduğunu gösteriyor bizlere. Murat hayatının baharında her gece başka bir kızla gününü gün ederken, birdenbire fiziksel sorunlar yaşamaya başlıyor.

Önce dişlerini sonra da saçlarını kaybettiğini fark ettiğinde bir şeylerin yolunda gitmediğini anlıyoruz. Bu travma seanslarının birinde Murat, çocukluğunda attığı bu muskayla banyoda karşılaşılıyor. Tuhaf seslerin peşini bırakmadığı genç, normal hayatına devam etmek istese de bu seslerin giderek artması hatta annesini bile etkilediğini görmesi tüm akışı değiştiriyor. Çareyi inançta arayan Murat, ilk iş olarak kapısından yıllarca geçmediği camiye sığınıyor. İmamın devreye girmesi ve Murat'ı kurtarma operasyonu "Şeytan" filmine taş çıkartacak komiklikte ilerliyor

ve çeşitli görsel oyunlarla film giderek absürt bir hal alıyor. Tüm bu aksiyonun içinde yanlış kurgulanan sahneler, depresif ve genelde de agresif kamera hareketleri, flashback görüntülerde kullanılan mor, kırmızı ve mavi tonda görüntüler çoğu kez anlaşılamayan ve izlemeyi güçleştiren bir duruma neden oluyor.

Yönetmen Sümeyya Kökten'in kısa bir süre önce izlediğimiz ve yakın zamanda vizyon şansı da bulacak olan "Son Bir Dans" filmi de aynı sorunlardan muzdaripti. Derdini anlatmakta çok zor bir yol deneyen yönetmenin en azından korku türünün birkaç iyi örneğini izleyerek de yolunu bulması mümkün.

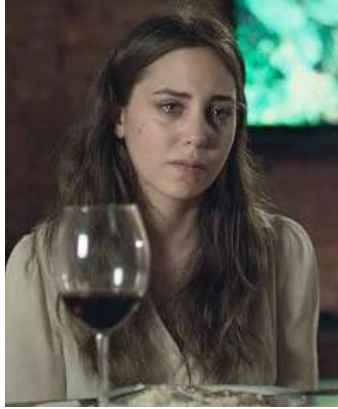
Oyuncular ise en az yönetmen kadar konunun uzağında. Tüm oyuncular replikleriyle zaman zaman komik ve bir o kadar da trajik.

Kumsalda geçen bir sahne iyi bir reklam filmi olabilmış.

Nereden tutulsa elde kalacak bir görsel niteliksizlik.

BULANTI

EFSANE

MARSLI

ŞAH MAT

	BİLGEHAN ARAS	OKAN ARPAÇ	TUNCA ARSLAN	BURAK GÖRAL	MURAT ÖZER	OLKAN ÖZYURT	BURÇİN S. YALÇIN
BULANTI	★★★			★★★	★★	★★★	
EFSANE / LEGEND							
KAFES							
MARSLI / THE MARTIAN	★★★★	★★★		★★★	★★★	★★★	★★
ŞAH MAT / PAWN SACRIFICE				★★★			
TUHAF BİR SİHİR / STRANGE MAGIC							
VESVESE: CİN TUZAĞI	★						
ADANA İŞİ	★						
CAN TERTİP	★						
DÜNYANIN SONU / AFFLICTED		★★★		★★			★★
EVEREST	★★★			★★★	★★★		
GURULDAYAN KALPLER			★★★	★★★	★★	★★★	
HER ŞEY GÜZEL OLACAK / EVERY THING WILL BE FINE	★★		★★★		★★★		
İLİŞKİ DURUMU: KAÇAMAK / SHE'S FUNNY THAT WAY				★★★		★★★	★★★
KARA BELA	★★			★★	★★		
45 YIL / 45 YEARS	★★★★		★★★	★★★★	★★★★		
KÜÇÜK PRENS / THE LITTLE PRINCE				★★★			
LABİRENT: ALEV DENEYLERİ / MAZE RUNNER: THE SCORCH TRIALS	★★	★★★		★★			
MADIMAK: CARINA'NIN GÜNLÜĞÜ	★★		★★	★★	★★		
SESSİZLİĞİN BAKIŞI / THE LOOK OF SILENCE	★★★★			★★★★	★★★		
SICARIO	★★★★		★★★★	★★★★			★★★★
SIRADIŞI ANNE / RICKI AND THE FLASH	★★			★★★			★★
STAJYER / THE INTERN				★★	★★		★★
YOK ARTIK!				★★	★★	★★	
ZİYARET / THE VISIT				★★★	★★		★★

“SICARIO”NUN CEHENNEMİ JUÁREZ

“**Sicario**”nun ana mekanı niteliğindeki **Juárez**’de gerçekte de haftada ortalama **60 kişi** ölmekte. Benim Juárez’le ‘tanışmam’ ise tiryakisi olduğum futbol dergisi “**Four Four Two**”nun Eylül 2012 tarihli sayısındaki “**Ölüm Şehrine Hoşgeldiniz!**” başlıklı yazıya dayanıyor.

GÖSTERİMİ SÜRMEKTE OLAN DENIS VILLENEUVE İMZALI “SICARIO”YU ÇOK BEĞENENLERDENİM. MESELESİNİ SABIRLA, HIÇ ACELE ETMEDEN DİLE GETİRİŞİ VE ANLATIM ÖZELLİKLERİ, KARAKTER derinliği ve oyunculuk başarısı, görüntü çalışması ve daha uzatabileceğim bir sürü nedenle 2015’te seyrettiğim en iyi filmlerden biri olduğunu söyleyebilirim. Film boyunca yakamızı çok az bırakan ‘şiddet’i ele alış ve yansıtış biçimini de çok takdir ettim. Biri hariç, önceki Villeneuve filmlerini de seyreden ve hayli seven biri olarak “Sicario”da en çok ‘takıldığım’ unsurlardan birinin Meksika-ABD sınırındaki Juárez ya da tam adıyla Ciudad Juárez adlı kent olduğunu, yani filmin mekan kullanımından da çok etkilendiğimi belirtmeliyim. Üstelik Juárez’i ilk değil, ikinci kez ‘çok merak’ ediyordum.

Uyuşturucu kartelleri arasındaki savaşın tüm hızıyla sürdüğü, Meksika’nın dördüncü büyük kenti olduğu söylenen Juárez’in, kartellerin kendi aralarındaki savaş kadar, Meksika hükümeti, emniyet teşkilatı ve ordunun da kartellerin tümüne karşı açtığı savaş nedeniyle de gerçek bir cehenneme döndüğü, kanın gövdeyi götürdüğü yazılıp çizilmekte. “Sicario” da bunu, üstelik işin içine CIA ve FBI’ı, yani ABD’yi de katarak anlatmaya çalışıyor zaten: ‘Yasal sistem’in ‘yasal olmayan’ sistemle savaşı... Filmin başlarında içine girdiğimiz mezar evlerle ya da “Kıyamet”in (Apocalypse Now) finaline doğru Yüzbaşı Willard, Albay Kurtz’un ‘imparatorluğuna’ yaklaşırken tanıklık ettiğimiz ağaçlara asılı cesetler gibi, köprülere ve üst geçitlere asılı, işkenceyle öldürülmüş insan bedenleriyle dolu bir kent Juárez. Evet, ‘film icabı’ değil, gerçekten öyle.

Haftada ortalama 60 kişinin öldüğü Juárez’le ilk ‘tanışmam’, tiryakisi olduğum futbol dergisi “Four Four Two”nun Eylül

2012 tarihli sayısındaki “Ölüm Şehrine Hoşgeldiniz!” başlıklı yazı sayesinde olmuştu. Amerikalı gazeteci Robert Andrew Powell’in izlenim ve araştırmalarına dayalı yazı, kentle birlikte kentin futbol takımı ‘Zavallı’ Indios’un kanlı serüvenini de çok iyi öykülüyordu.

Şöyle şeyler anlatıyordu Powell: “Şiddet bir süre sonra Indios’a da sıçradı. Genç takımın teknik direktörü Pedro Picasso, amcasının telefon dükkanında kafasından vurularak öldürüldü. Bu olayla ilgili olarak oyuncuların biri daha sonra ‘Gasptı. Telefoncuyla hedef aldılar. İstedikleri parayı vermezse öldüreceklerini söylediler. Tahsilatı yapmaya geldikleri gün Picasso da oradaydı. Ödemeyi reddedince gaspçılar her ikisini de vurdu.

Cinayetden daha fazla gözüme çarpan ise oyuncunun bu olayı sanki sıradan bir olaymış gibi anlatmasıydı. Indios kulübündeki herkes, cinayete sanki Picasso ölmemiş de başına sıradan bir olay gelmiş gibi yaklaşıyordu. Kimse dehşete kapılmış görünmüyordu ki bu da insanların olaylara ne kadar duyarsızlaştığını gösteriyordu. Juárez halkı sanki her an ölebilecek gibi, ölümüne son derece sıradan bir olaymış gözüyle bakıyordu. Cinayetler o kadar artmıştı ki yakında şehirden eser kalmayacaktı. Clausura’da (Meksika futbol liginin mayıs-ağustos ayları arasında oynanan ‘kapanış’ bölümü. T.A.) Monterrey’e karşı oynanan açılış maçının öncesinde takımın gol umudu Maleno Frias’ın kardeşi öldürüldü, fakat kulüp hiçbir şey olmamış gibi, olayla ilgili açıklama bile yapmadı. Maçın ardından ise antrenörlerden biri ‘İnsanların dikkatini dağıtıp kötü etkilememek için açıklama yapmayı maç sonuna bıraktık’ dedi.”

Henüz seyretmemişleri düşünerek

fazla ayrıntıya girmeyeyim ama Indios’un adı bile geçmemekle birlikte futbola da Juárez üzerinden köşe açan ve bence oldukça kritik yer veren bir film “Sicario”.

Indios’un serüveninin devamını mı merak ettiniz... Onu da yazısının sonunda şöyle anlatıyor ABD’li gazeteci:

“Takım, Juárez şehrinin ölüm dışında ülkenin geri kalanında duyulmasını sağlayan tek şeydi. Şiddet tahmin edilemeyecek boyutlara yükselip şehir kan gölüne dönüşünce yerel halkın tek umudu, kulüp kapanana kadar Indios olmuştu. Fakat kulüp kapanınca insanlar aslında şiddetin ne derece büyük boyutta olduğunu anlayarak buna boyun eğmek zorunda kaldı. Bu tarz kanlı bir savaştan canlı olarak çıkmak her zaman zordur ve ölüm şehri Juárez’de savaşa boyun eğenlerden biri de Indios oldu.”

Unutmayın, bazı filmler cenneti, bazılarını da cehennemi anlatır!

İki hafta sonra görüşmek üzere. Sinema salonunu en son siz terk edin!

TEHLİKELİ ARZULAR

Amerikan sinemasının olanca yeteneğine rağmen az üretebilmiş yönetmenlerinden biri olan **Nicholas Ray** en çok da James Dean ile ölümsüzleşmiş “Asi Gençlik” (Rebel Without A Cause) filmiyle anılır. Sinema tarihinin en güçlü kadın karakterlerinden birini içinde barındıran “Johnny Guitar”ı da bilinir ama **James Mason’ın** muhteşem performansıyla da dikkat çeken 1956 yapımı usta işi psikolojik gerilim filmi “**Tehlikeli Arzular**” (**Bigger Than Life**) hiç akla gelmez malesef..

YÖNETMEN NICHOLAS RAY HOLLYWOOD’UN STÜDYO SİSTEMİ İÇİNDE FİLMLER ÇEKEN AMA BİR SÜRE SONRA ANLAŞMAZLIKLAR YAŞADIĞI İÇİN SİSTEMİN DIŞINA ÇEKİLEN (HATTA İTİLEN) BİR YÖNETMENDİ. ÇOK YETENEKLİ VE İŞİNE SAYGISI OLAN BİR YÖNETMEN OLMASINA RAĞMEN, BU İKİ ARADA BİR DEREDE KALMA DURUMUNDAN VE ilerleyen hastalığından da dolayı çok fazla film çekemedi.

1956 yapımı “Tehlikeli Arzular”, Ray’in görsel dile olan hakimiyetini en üst seviyede gösterdiği filmidir desek yeridir. Çünkü anlattığı küçük gibi görünen hikayesiyle 1950’lerin Amerikan toplumunun en minör kurumundan yani bir ‘çekirdek aile’den yola çıkarak ince bir dönem profili çıkarabilmiştir.

Bir banliyö kasabasında ilkokul öğretmenliği yapan munis aile babası Ed Avery’nin giderek kararan hikayesidir bu. Çevresi tarafından çok sevilen bir öğretmendir Ed. Karısı Lou’ya ve küçük oğluna da çok düşkündür. Ailesine daha iyi bakabilmek için karısından gizlediği bir ek işi vardır. Okuldan sonra bir taksi şirketinde masabaşı operatörlüğü yapmaktadır. Biraz fazla çalışsa da her şey yolunda gidiyordu. Sadece bazı günler baş ağrısından şikayetçidir Ed. 50’lerin pek çok Hollywood filminde gördüğümüz gibi karı-koca ayrı yataklarda yatmaktadırlar. Ailece görüştükleri arkadaşlarıyla geçirdikleri bir akşam sonrasında (son derece sıkıcı bir kağıt oyunu oynanır) karısının şüpheli sorularını

cevaplarken sıkıcı bir çift olduklarını ağzından geçirir Ed. 50’lerin tutucu çevresinde karı-kocalar hep sıkıcıdır zaten! Ancak Lou bu duruma çok alınır, gözleri yaşlı olarak başka bir odaya yönelir. İşte tam o sırada Ed’in yere düşme sesini duyarız. Ed bayılmıştır ve çok kısa bir süre sonra bir daha tekrarlar bu durum. Zaten daha filmin ilk yarım saatini kaplayan sahnelerde bir mutluluk tablosu içindeki ailenin aslında ‘sıkıntılı’ olduğu hissedilir. Evin içi tıksık tıksık bir görüntü verir. Görece konforlu ama küçük bir kutu içine hapsedilmiştir Avery ailesi.

Yapılan bir dizi tetkik ve tahlil sonucunda Ed’in ciddi bir damar rahatsızlığı hastalığından muzdarip olduğu anlaşılır. Doktorlar en fazla bir yıl daha yaşayabileceğini söylerler. Ama yeni denenen bir ilaç vardır. Bu ilaç ‘kortizon’dur. Doktorlar Ed ve karısına eğer isterlerse tümüyle kendi gözetimleri dahilinde bu ilacı deneyebileceklerini söylerler. Böylelikle Ed’in sıkıntılı hormon tedavisi başlar. Ancak doktorların uyardığı gibi doz aşımı olursa beklenmedik yan etkilerle karşılaşmak mümkündür. Kortizon tedavisinin ilk süreci hastanede acılar içinde geçse de doz yavaş yavaş düşer ve Ed artık eve dönmeye hazır hale gelir. Ancak bu sefer de Ed’in ilaç bağımlılığı başgösterir. Altı saatte bir alması gereken haplarının dozunu giderek arttırmaya başladığında orta sınıf ‘çekirdek aile’imiz de ciddi bir sarsıntı geçirmeye başlayacaktır..

Film buradan itibaren lezzetine kavuşuyor özellikle. Etrafında çok sevilen, oldukça sosyal, uysal yapılı ve otoriteyle hayli barışık olan Ed, giderek farklı bir adama dönüşmeye başlar çünkü. Nicholas Ray, Ed'in değişim sürecini ışıla, gölgelerle, kullandığı açılar ve evin içinde eşyalarla yaptığı küçük yer değiştirmelerle ustaca destekler. Hastaneden ilk çıktığında yeniden doğmuş, özgüveni yüksek ve sağlıklı hissediyordur Ed. Hatta boyunun bile iki metre uzadığını düşünüyordur. Ed'in bunu söyledikten sonra, önceki sahnelerle göre gerçekten de daha uzun görüldüğünü düşünmemeniz imkansızdır. Nicholas Ray zaman zaman alt açı kullanarak bazen de oyuncusu James Mason'ın gri takım elbisesinin ölçüleriyle oynayarak, kimi zaman da ışık kullanımıyla bunu destekler. Ed daha önce sıkıştırıldıkları normlara, hapsedildiği orta sınıf hayata karşı başkaldırır. Ailesine bütçelerinin ötesinde hediyeler almaya başlar. Futbol öğretmeye çalıştığı oğluyla da fazla coşkulu alıştırmalar yapar. Karısıyla daha yakın olmaya çalışır. Ancak ilaç kullanımı arttıkça bu coşku yerini öfkeye bırakır. Oğlunda onu sinirlendiren bir şeyler vardır sürekli. Ders çalışmasına, yemek yemesine, futbol yeteneğine sürekli eleştiri getirmeye başlar. Ray oğlanı sürekli kırmızı giydirerek Ed'in agresyonunu güçlendirir. Okuldaki veli toplantısında Ed eğitim sistemi hakkında da son derece sert ve radikal

fikirler söylediğinde tepki çeker. Hatta toplantı sırasında sigara dahi içerek sadece fikirleriyle değil hareketleriyle de 'uygunsuzluk' (!) yapar. Taksi durağındaki işini zaten kaybeder, okuldaki işi de tehlikedir. En yakın arkadaşı Wally sürekli Ed'in ve ailesinin yanındadır. Ancak Ed, Wally ile karısının giderek fazla yakınlaştığından da şüphelenir. Sonunda kiliseye kadar uzanır eleştirileri.. İşi İbrahim peygamber gibi çocuğunu kurban etme fikrine kadar götürür...

Kuşkusuz "Tehlikeli Arzular", kortizon ilacını böyle yan etkileri olmamasına rağmen 'bahane' olarak kullanır. Bir açıdan bakıldığında uyuşturucu bağımlılığı üzerine de bir okuma getirilebilir filme. Ama aynı zamanda John F. Kennedy'nin başkan olmasıyla bitecek olan bir dönemi, yani Eisenhower'ın başkanlık dönemini Ed ve ailesinin yaşadıkları üzerinden eleştiren de bir filmidir. II. Dünya Savaşı'nın başarılı komutanlarından biri olan Eisenhower yardımcısı Nixon ile birlikte oldukça sağcı bir yönetim göstermişti. Eisenhower'ın soğuk savaşı sürdüren tutucu politikasının toplumsal yaşama olan etkilerini de dışavurumcu bir sinemayla aktarır Nicholas Ray.

Filme çok inanan ve yapımcılığına da soyunan James Mason'a ise ayrıca değinmeli. Usta aktör kariyerinin en güçlü performanslarından birini vermesine rağmen pek değerlendirilememiş zamanında.

NERDEN GELDİK BURAYA

SALT Beyoğlu ve SALT Galata'da ziyarete açılan “Nerden geldik buraya” adlı sergi, 12 Eylül darbesinden sonra ortaya çıkan toplumsal hareketler ve popüler kültür öğeleri üzerinden Türkiye'nin yakın geçmişini görselleştiriyor.

CİNSELLİĞİNİ YENİ KEŞFEDEN KADINLAR, KENDİ HEZEYANLARINDA BOĞULAN ERKEKLER, YOLU YA ECE BAR'DAN YA DA ÇİÇEK'TEN GEÇEN ENTELEKTÜEL TAYFA, HENÜZ PALAZLANMIŞ REKLAMCILIK

sektöründen manzaralar, tercihen Atilla Özdemiroğlu'nun synth ağırlıklı müziği ve tabii ki Müjde Ar... 1980'ler Türkiye sineması denince akla ilk gelenler, aslında döneme dair kalıp yargıları da doğrular nitelikte. Başka bir deyişle öyle görmek isteyen için 1980'lerin sinemasındaki dönüşümü, 12 Eylül 1980'in toplumsal hayata vurduğu darbenin tezahürlerinden biri olarak kabul etmek de; bu filmlerin kendilerinden başka kimseyi düşünmeyen karakterlerini bir semptomun cisimleşmiş hali olarak görmek de çok kolay.

Ne var ki işin içine biraz daha nüfuz edilince çoğu kalıp yargıda olduğu gibi bu genellemede de dikiş yerlerinin atacağı yerleri bulmak mümkün. Çünkü klasik Yeşilçam'ın aksine ‘vamp’ ve ‘saf genç kız’ eksenini dışında cinselliklerini yaşamaya başlayan kadınlar da, çoğunluğu erkek olan entelektüel karakterlerin hezeyanları da aslında 1980'ler Türkiye'sinin toplumsal çalkantılarından o kadar da uzak bir yerlere düşmüyor. Ve işin daha da ilginç, ne bu karakterler ne de hikayeleri 1980'lerin ‘depolitizasyon çağı’ olduğu iddiasını haklı çıkartacak nitelikte... En azından hazırlayanlar için ‘Nerden geldik buraya’ sergisinin araştırma sürecinde 80'lere dair kronolojik bir anlatıya değil de farklı gruplar ve olaylar arasındaki dirsek temasına odaklanıldığında dönemin sineması da başka anlamlar kazandı.

Örneğin, projenin yürütücüsü Merve Elveren'le beraber 1980'lerin tanıklıklarıyla yaptığımız görüşmeler sonrasında Şerif Gören'in “On Kadın”ının belge niteliği ortaya çıktı. Türkan Şoray'ın, her bir bölümünde farklı bir kadını canlandığı yapım, sadece kadın hareketinin ivmesini yansıtmakla kalmıyordu; Tuğrul Eryılmaz, Murat Belge, İbrahim Eren, Murat Çelikkan gibi isimlerden oluşan konuk oyuncu kadrosuyla 1980'ler entelijansiyaasının resmi geçidine dönüşüyordu. Tutuklu ve yakınlarının hak mücadelesine eşcinsellerin, kadınların, çevrecilerin sunduğu destekten bahsetmesi, feminist karakterin evine gelen ziyaretçilerine üstüne basa basa ‘Nescafe’ ikram edişi, annesinin Emel Sayın hayranlığına “Self Control”le karşı çıkan genç karakterleri, “On Kadın”ı döneminin tanıyı yapan diğer unsurlardan sadece birkaçıydı...

BENZER BİR ŞEKİLDE TOPLU BİLİNCALTIMIZA KAZINMIŞ “AAAHH BELİNDİ!”YI BU ÇERÇEVEDE TEKRAR İZLEMEK DE ONUN BELKİ DE GİZLİ KALAN YANLARINI ORTAYA ÇIKARTIYORDU. TABİİ Kİ

dönemin özgürleşen kadınının göz açıp kapayıncaya kadarki bir sürede kendisini yine aile, gelenek, örf cenderesi içinde bulması tehlikesi, feminist mücadele bağlamında düşünüldüğünde daha da anlamlıydı. Ancak “Aaaahh Belindi!”nın 1980'lere dair söylediği tek şey bu da değildi... Nokta'nın neredeyse her haberinde bir psikiyatrist görüşünü kenara ilaştirdiği, ‘Türkiye depresyonda’, ‘Gençlik bunalıma

girdi’ manşetlerinin hiç hız kesmeden birbirini takip ettiği bu dönemde, Atıf Yılmaz'ın filmindeki ‘akıl ve ruh sağlığı’ vurgusu da ayrı bir önem kazanıyordu. Götürüldüğü hastanede psikiyatristlere “ev kadını Naciye değil, tiyatro oyuncusu Serap” olduğunu kanıtlamaya çalışan kadının haletiruhiyesi, arkasına 1980'lerin sıkışıklığını alınca bu kadar etkili bir şekilde ete kemiğe bürünebiliyordu. Bir tarafta Ece Bar, diğer tarafta pijamalarla, yaprak sarmalarla gidilen piknikler... Ancak şampuan reklamlarında oynayarak “Asiye Nasıl Kurtulur?” gibi oyunlarda rol alma lüksünü karşılayabilen oyuncular... Torunlarını gulyabani masallarıyla korkutarak eğitmeye çalışan Cumhuriyet öğretmenleri... Böyle bir manzara düşünüldüğünde Serap/Naciye karakterini çıldırtanın bir paralel evren karmaşasından ibaret olduğunu söyleyebilir miyiz? Ya da “Anayurt Otel”nde Zebecet'in traş olduğu taşra berberinin televizyonunda Cure'un “In-between Days” klibinin dönüyor olması, bir tesadüften mi ibaret? Öğrencilerin tek tip kostümleriyle uygun adım marş yürüdüğü resmi bayram sahnesinde bunalının, tekdüzeliğin bu kadar ön plana çıkartılmasının, 1980'lerin ruh haliyle hiç mi bağlantısı yok?

Vatka, disko topu ve ‘apolitik gençlik’ anlatılarının birkaç adım dışına çıkıldığında dönemin popüler kültür unsurlarında bile bu çelişkilerin, ihtilafların izini bulmak mümkün. Darbenin hemen öncesinde en ‘Avrupalı’ yıldızımız Ajda Pekkan'ı “Petrol’e

1986 yapımı Atıf Yılmaz filmi "Aaahh Belinda" bugün de geçerliliğini koruyan mütthş toplumsal taşlama örneğidir...

aşk mektubu yazdığı bir şarkıyla Eurovision'a göndermiş bir ülkeyiz ne de olsa... Yaşı yetenler, dişe dokunur hiçbir temsilcimizin olmadığı buz pateni şampiyonalarının maaile nasıl pür dikkat seyredildiğini de, TRT spikerlerinin "Gün gelir de bizden de bir Katarina Witt çıkar belki" umudundan beslenen anonslarını hatırlayacaktır... Çamaşır makinelerinin banyoya değil de açık mutfaklara konulduğu, ABD banliyölerinden fırlamış gibi duran Türkiyeli ailelerin cirit attığı reklam filmleri ise hâlâ üstesinden gelemediğimiz bir gedik olarak zihnimize kazılı.

1980'ler boyunca neoliberalizm, yepyeni

vaatlerle kapıda. Ancak o vaatlere ulaşmak tabii ki o kadar kolay değil. Madalyonun öbür tarafında acımasız bir rekabet ve her zamankinden daha vahşi bir kapitalizm var. Tek kanallı (sonrasında iki kanallı) devlet televizyonu vakit doldurmak için de olsa uluslararası müzik endüstrisindeki videoklip devriminden örnekleri ekrana getiriyor. Ne var ki bu hizmeti sunarken 'dış kaynaklı müzik' gibi bir tanımlamaya başvurmaları izleyicide neden bir hayal kırıklığına yol açıldığını az çok gösteriyor. Bir tarafta kadınlar, "biz de varız" diyerek meydanlara çıkıyor. Diğer tarafta 'first lady' Semra Özal, kurduğu 'Türk Kadını Güçlendirme ve

Tanıtma Vakfı'nda (namı diğer 'Papatyalar') kadını sadece "Türk ailesindeki" konumu üzerinden değerlendiren bir ajandayla hareket ediyor, konuşmalarında Türk erkeklerine "korkmamalarını" telkin edebiliyor. Aziz Nesin'in öncülüğünde bir grup aydının kaleme aldığı "Türkiye'de Demokratik Düzene İlişkin Gözlem ve İstemler" metnini imzalamanın resmi makamlarca 'vatan hainliği' sayıldığı bir ortamda evlerde yapılan 'Bilinç Yükseltme Toplantıları'nda feminist hareket şekillenebiliyor. 1988'de TRT'nin yayımladığı "Human Rights Now!" konserleri, 1989'da İnsan Hakları Derneği'ne

ESRAR PERDESİ

TORN CURTAIN (1966)

Sergide yeralan ve 12 Eylül darbesi sonrası sokaklarda sıkça rastlanan bir kare...

Oturma eylemlerinde eskiden gaz sıkılmıyordu!

Bugün de 'kentsel dönüşüm' sayesinde böyle bomba düşmüş gibi görünen semtlerimiz mevcut!

'İnsan Hakları Yarın Değil Şimdi' konseri düzenlemeleri için ilham veriyor. Ancak 1 Ağustos genelgesi protesto için açlık grevindeki tutuklular yarına düzenlenen bu konsere yine resmi makamlarca engel çıkartılabiliyor. Kısacası baskıcı ortamda filizlenen muhalefet hareketleri ve onların alternatif yöntemleriyle, neoliberalizmin sunduğu imkansız hayalleriyle, uluslararası popüler kültürle kurduğu çok boyutlu ilişkiyle 1980'ler Türkiye'si farklı damarların birbiriyle mücadele içinde olduğu, karşıtlıkların üstesinden gelinmeye çalışıldığı bir manzara sunuyor. Haliyle dönemin sinema kültürü de bu çatışmaların izini taşıyor.

MİSAL, SERGİDE YER ALMADA ATIF YILMAZ'IN KADIN CİNSELLİĞİNİ BİR TARAFTAN KUTLARKEN DİĞER TARAFTAN ONA TEHLİKE ATTETİĞİ "DUL BİR KADIN"DA BU ÇATIŞMA İYİCE GÖRÜNÜYOR.

'Perşembe Sineması' kapsamında gösterilen "Çıplak Vatandaş"ta dönemin atmosferini yansıtan unsurlar, yabancılaştırma etkilerine kaynaklık edecek kadar travmatik... Seyirciye seyrettiğinin gerçeklik değil de bir film olduğu, dönemin görsel kültürüne referanslarla (Özal'lı 'İcraatin İçinden' programları, televizyon reklamları) hatırlatılıyor.

Bu çatışma, yurtdışından gelen filmlerin nasıl algılandığını da az çok belirleyen bir unsur. Arthouse ve gişe filmi melezleri, 1980'ler Türkiye'sinde belli davaların bayraktarlığı işlevini görüyor: "Baghdad Cafe" feminist hareketin referanslarından biri; "Varolmanın Dayanılmaz Hafifliği" ise sol hareketin, geçmişle hesaplaşmasının örneği sayılıyor. Belki de en ilginç; dönemin kendine özgü yayınlarından Sokak'ın Tim Burton'ın "Batman"iyle dalga geçen bir çizgi romanı sayfalarına taşıırken, aynı zamanda 1989'daki seçimlerde "bizim cumhurbaşkanı adayımız" ibaresiyle yarı çıplak, 'gay' imalı bir Batman görseli yayımlaması... Bir tarafta o yıllar için astronomik bütçesiyle Hollywood'un yıllar sonra süper kahramanların kârlılığını yeniden keşfettiği bir gişe devi ve homoerotizm, diğer tarafta sancılı bir Cumhurbaşkanlığı seçimi... Tüm bunları aynı potada buluşturabilmek ancak, baskı altında hayatta kalma dürtüsünün bu kadar keskinleştiği 1980'lerde mümkün olabilirdi.

SINEMAMUZIK.COM

“Bir tıkla gerçek habere ulaş”

BİR KEDİNİN GİZLİ YAŞAMI

Alexander Hammid'in yönettiği, **Maya Deren**'in ise prodüktörlüğünü yaptığı **“Bir Kedinin Gizli Yaşamı”** (The Private Life Of A Cat), 40'lar sinemasının **az bilinen** ama en dikkat çekici **deneysel** belgesellerinden biri.

BİR KEDİ PENCERENİN KENARINDA YALANIYOR, EKRANDA SIYAH EKRAN ÜZERİNE YAZILMIŞ “SHE” YAZISI BELİRİYOR. ARDINDAN BAŞKA BİR KEDİ KAMERAYA BAKIYOR, EKRANDA BU KEZ “HE” YAZISI ZUHUR EDİYOR. YÖNETMEN, ARDI ARDINA BU İKİ FARKLI KEDİYİ KESMEYE BAŞLIYOR. SONRASINDA BİZE İLK GÖSTERİLEN KEDİ YERİNDEN

kalkıyor ve sakince yürüyerek dişi kediyle aynı kadrâjın içerisine dahil oluyor. Onu kokluyor ve başını yalamaya başlıyor. Bu güvenin, birlikte olmadan duydukları mutluluğun net bir göstergesi. Ekran yavaşça kararıyor. Hikayenin devam etmesi için yönetmen müjdeyi veriyor: “İki ay sonra, dişi kedi ailesine uygun bir yer aramaya başladı.”

Şimdi karşımızda bir kapıyı açmak için patisiyle kapı köşesini tırmıklayan bir kedi var. Bu filmin başında tanıştığımız o bol tüylü dişi kedi. Kapıyı açamayacağını az çok farkında, bu nedenle sürekli olarak gözleriyle odayı kolaçan ederek başka bir yöntem arıyor. Hatta kameraya bakıp yardım istemek bile geliyor aklına. Bir sonraki kesmede açık bir kapıdan nihayet içeri yürüdüğünü görüyoruz. Henüz girdiği bu yeni odada olanca merakıyla hakim olmaya çaballıyor ortama. Kendisine uygun hale getirilmiş bir koli görüyor az ileride. Yavaşça yöneliyor ve uzanıyor içerisine. Artık aradığı yeri bulmanın huzuruyla uykuya dalıyor. Ya da sadece gözlerini kapatıyor.

Bir sonraki sahnede doğanın kudretini bütün detaylarıyla gözlemlemek mümkün. Kedicik yavrularını doğuruyor. Fare boyutunda, tüysüz, dokunsak kırılacak küçük yaratıklar. Hayatla tek bağları annelerinin şefkati. Dişi kedi, doğurduğu beş yavrusuna o gün kendini adıyor. Artık tek ihtiyaçları beslenmek ve dinlenmek. Huzurlular. Çünkü bir evin içerisinde herkes birbirine muhtaç.

Gelgelelim hikaye çetrefilleniyor. Filmin başında tanıştığımız erkek kedi, anne ve yavru kedilerin olduğu odayı kapının altından gözetliyor. Bir süre sonra ve nihayet içeri giriyor. Ani bir gerginlik peyda oluyor bir anda. Tanıyacak mı? Kafasını yavaş yavaş kolinin üzerinden uzatıyor. Küçük yavrularına kısa ama anlamlı bir bakış atıyor. Anne kedi geri döndükten sonra o da kendini kolinin içerisine atıyor. Artık ikisi erişkin, beşi yavru, yedi kedi bir kolinin içerisinde. Bir aile olmayı öğreniyorlar. İnsanın kendine özgü sandığı sözüm ona bir erdemi evlat ediniyorlar bu evin içerisinde.

Yavrular yavaş yavaş büyümeye başlıyorlar. Bu küçük kutucuğu kendi evleri bellemiş durumdalar. Oyunlarını burada oynuyor, birbirlerinin koynunda uyuyorlar. Anne ve baba odayı kolluyorlar. Sanki hayata karışmış insanlar gibiler. İş olan işine gidiyor; ancak evle her zaman birileri ilgileniyor. Anne kedi, günü gelince çocuklarına

dışarıdaki dünyayı öğretmeye karar veriyor. Enseden kapıp dışarı çıkartıyor onları, dünyalarını küçülten bu kartondan kutucuğun içerisinden. Bir anda küçücük dünyaları büyüyor. Artık keşfedecek çok daha fazla şey var. Artık bütün gün uyuyamazlar, yürümeyi öğrenmeleri gerek. Elbette ki afallıyorlar. Lakin ebeveynleri onlara sahip çıkıyor. Onların yanında durarak kendilerini güvende hissetmelerini sağlıyorlar. Yavru kediler, yürümeye çalışırken sendeleseler de, düşmekten korkmuyorlar bundan böyle. Yürümeyi öğrenmeleri bu korkuyu yenmelerine bakıyor.

Babaları yükseğe çıkınca yavru kediler dikkat kesiliyorlar. Yürümeyi henüz öğrenmişlerdi ama artık gözleri daha yükseklerde. Babaları yüksekten onlara bakıyor, onlar alçaktan babalarına. Gözünü karartan bembeyaz bir kedi tırmanmaya başlıyor. Yükseliyor gitgide, boynuzun kulağı geçeceğine inancı tam. Bir süre önce küçük, kartondan bir kutucuğu evi belleyen bu beyaz kedi artık boyundan çok daha büyük işlere kalkışıyor.

Anne ve babaları başlarını birbirlerine yaslayarak artık kendilerine çok daha az ihtiyaç duyan yavrularına bakıyorlar. Dışarıda, şehrin keşmekeşinde, insanların ilgisizliğinde değil de şefkatin kalbinde olduklarını farkındalar mı bilinmez. Bilinen tek şey, huzurlu, hatta neredeyse gururlu göründükleri. Pencerenin önünde oturan iki erişkin kedi, uzaktan yavrularını izlerken tekrar aynı kadrâjı paylaşıyorlar. Onları bekleyen güzel bir hayat varmış gibi görünüyor, dahası, bunu kendileri de görüyorlar.

Alexander Hammid, avant-garde sinemanın en büyük isimlerinden Ukraynalı kadın yönetmen Maya Deren'in eşi. Bu eşlikleri sadece kağıt üzerinde değil elbette. Hayatlarına dair her türlü detaydan yaptığımız çıkarımlara göre bu iki insan birbirlerinin ruh eşi. Hammid'in yönettiği, Deren'in ise prodüktörlüğünü yaptığı “Bir Kedinin Gizli Yaşamı” (The Private Life Of A Cat), 40'lar sinemasının az bilinen ama en dikkat çekici deneysel belgesellerinden biri. Dikkat çekici olmasının sebebi yalnızca bir kedi ailesinin hayatını aşırı derecede röntgenci bir kamerayla gözlemliyor ve bundan bir kompozisyon çıkartıyor oluşundan gelmiyor. Bu benzersizliğinin yanına muazzam stilini ve duygusunu da eklememesinden geliyor. Belgesel boyunca kendimizi son derece sıradan ancak nasıl olduysa daha önce hiç karşılaşmadığımız bir ritüeller silsilesinin içerisinde, en çok da sıradanlıklardan etkilenir halde buluyoruz. Doğa, bir kez daha, daha önemli hissetmemize izin vermiyor.

SES VE GÖRÜNTÜ

Brian De Palma'nın, çıkış noktasını **Antonioni'nin "Cinayeti Gördüm"ünden** (Blowup) ödünç alan, ama anlatısını **Hitchcock benzeri** bir entrika üzerine kuran "Patlama"sı (Blow Out), kimilerine göre yönetmenin en iyi filmi. Antonioni'nin filmindeki genel motifi kullanmakla beraber, hikâye akışında farklı bir yöne doğru ilerler.

GEÇTİĞİMİZ AY GERÇEKLEŞEN 72. VENEK FİLM FESTİVALİ'NİN SES GETİREN ETKİNLİKLERİNDEN BİRİSİ, JAEGER-LECOULTRE GLORY TO THE FILMMAKER ÖDÜLÜNÜN BU YIL BRIAN DE PALMA'YA VERİLMESİ VE NOAH BAUMBACH İLE JAKE PALTROW İMZALI "DE PALMA" ADLI BELGESELİN FESTİVALDE YARIŞMA DIŞI OLARAK gösterilmesi idi. Fakat sinemaseverler ustanın her zaman böylesi bir takdirle karşılaşmamış olduğunu bilirler. Kendi ülkesi Amerika'da entelektüel çevreler ve sinema yazarları tarafından ciddiye alınması Avrupa'ya oranla biraz daha geç gerçekleşen De Palma, kariyeri boyunca zaman zaman taklitçilikle bile suçlanmıştı. Neyse ki Brian De Palma filmlerindeki göndermelere bakıp, "ama Hitchcock'tan çalmış" diyenlere artık pek rastlanmıyor...

De Palma'nın "Saplantı" (Obsession), "Cinayet Dakikaları" (Dressed To Kill), "Kız Kardeşler" (Sisters), "Sahte Vücutlar" (Body Double) gibi Hitchcock pastişleri bir yana, yönetmenin kariyerinde başka yönetmenlere ve klasiklere selam çaktığı pek çok film var. Bunların arasında en ilginç olanlarından birisiyse kuşkusuz 1981 yapımı "Patlama" (Blow Out).

"Patlama", orijinal isminin de çağrıştırdığı üzere, Michelangelo Antonioni'nin "Cinayeti Gördüm"ünü (Blowup) esin kaynağı olarak alır. "Cinayeti Gördüm"de David Hemmings'in canlandığı fotoğrafçı, bir parkta çektiği fotoğraflarda tesadüfen bir cinayeti görüntülediğini fark eder ve fotoğrafları büyütürerek gerçeğe ulaşmaya çalışır. "Patlama"daysa

bir ses efekti teknisyeni, çalıştığı film için ses kaydı alırken, tesadüfen bir suikast girişimiyle ilgili bilgi toplar ve kendini entrikanın içinde bulur.

“Patlama”, Antonioni’nin filmindeki genel motifi kullanmakla beraber, hikâye akışında farklı bir yöne doğru ilerler. Görüntünün yerini sesin alması bir yana, “Patlama” entrikanın çözülme aşamasını bütünüyle sinemasal anlatım araçları üzerine kurar. Ses ile görüntünün eşleşmesi ve elbette kurgudan dem vurarak, “Patlama” kendi anlatısı içerisinde sürekli sinemaya referans yapar.

Diğer yandan “Cinayeti Gördüm” çekildiği dönemin de etkisiyle aslında bir ruh haline işaret eder. Söz konusu olan polisiye bir entrikadan çok, fotoğrafçının içinde bulunduğu varoluşsal sorunlarıdır. Dolayısıyla filmin anlatısı da ziyadesiyle muğlaktır, ortada gerçekten bir cinayet olup olmadığı açıklanmaz örneğin.

Söz konusu cinayet (ya da ‘cinayet ihtimali’), dönemin Londra’sının sunduğu tüm eğlenceye ulaşabilen bu moda fotoğrafçısının aslında yaşantısından ne kadar sıkıldığını ona hatırlatır ve bir kırılmaya işaret eder.

“Patlama”da ise her şey gerçektir. Başka bir deyişle, filmin çıkış noktası için esin kaynağı Antonioni olsa bile, hikâye için De Palma başka bir ustasının, Hitchcock’un tarzını benimser... Tesadüfen bir entrikanın içerisine çekilen sıradan bir adam, ne de olsa Hitchcock filmlerinin gözde temalarındandır.

De Palma film boyunca alametifarikası kimi tekniklere başvurarak oyunbaz bir seyir deneyimi sunar. Ekranı ikiye bölmek başta olmak üzere film iki ayrı anlatım aracının, görüntü ve sesin birlikteliğinin oluşturduğu yeni anlamlar üzerine bir zihin egzersizi gibidir. De Palma ve görüntü yönetmeni Vilmos Zsigmond, kusursuz bir tasarımıyla, kamera hareketlerini de gerilimi sağlamak için eksiksiz şekilde kullanırlar.

“Patlama” belki sinema tarihine ilişkin araştırmalarda “Cinayeti Gördüm” kadar öne çıkmasa bile, zaman içerisinde eleştirmenler ve akademik çevrelerden epey taraftar toplamış, hatta kimilerince (örneğin Quentin Tarantino) De Palma’nın en iyi filmi ilan edilmiş bir modern klasik. İki film de perdede gördüğümüz imgelerin ve elbette salonda duyduğumuz seslerin gerçekliğini ve anlamını sorgulatan, benzersiz birer sinema deneyimi.

PARANOID ANDROID

İngiliz grup **Radiohead**'in 1997 tarihli efsane albümü **“OK Computer”**'in çıkış şarkısı **“Paranoid Android”**'in en az şarkı kadar ünlü videosu, **İsveçli** animasyon sanatçısı **Magnus Carlsson**'un basit ama incelikli desenleriyle **‘gerçeküstü’** bir serüvene davet ediyor bizi.

YÖNETMEN Magnus Carlsson
YAPIM 1997 İngiltere
SÜRE 6,5 dk.

RADIOHEAD'IN 1997 TARİHLİ EFSANE ALBÜMÜ “OK COMPUTER”, YALNIZCA MUHTEŞEM MÜZİKALİTESİYLE DEĞİL, AYNI ZAMANDA albümden çıkan single'lara yapılan videolarıyla meşhur. “Karma Police” ve “Paranoid Android” videoları, neredeyse şarkıların önüne geçen mükemmellikte çalışmalar. İkisi de müzik videosu olmanın ötesinde birer kısa film kıvamında.

“OK Computer” albümüyle neredeyse eş zamanlı olarak ekranlara yansıtılan “Paranoid Android” videosu, İsveçli animasyoncu Magnus Carlsson'un imzasını taşıyor. Üçer dakikalık kısa animasyonlardan oluşan “Robin” serisiyle tanınan sanatçı, Radiohead'in ‘özel isteği’ üzerine girişmiş bu projeye. Başlangıçta şarkının enstrümental versiyonunu vermişler Carlsson'a, sözlerin onu yönlendirmesi istememişler.

Videonun başrollerinde, Carlsson'un ünlü Robin karakteri ve arkadaşı Benjamin var. Çizgi dizideki

‘basit’ desenler burada da aynıyla kendini gösteriyor. Benjamin'den gelen telefonla harekete geçen Robin, arkadaşıyla birlikte bindiği taksiyle yollara düşüyor bu serüvende. Karşılarına çıkan birbirinden ‘absürt’ karakterler, onların ‘doğaçlama’ yolculuğuna katkıda bulunuyorlar bir bakıma. Robin'in aydınlatma direğinin tepesinde oturduğu sırada helikopterle gelen melek ya da o direği baltayla kesmeye çalışırken kollarını ve bacaklarını uçurup ırmağa düşen işadamı gibi karakterler, belki bizimkilerin serüvenine doğrudan etki yapmıyorlar, ama videonun ‘gerçeküstü’ tonunu zenginleştiriyorlar. İşadammın suya düştükten sonra deniz kızları tarafından ‘bebek’ yapılması da görmeye değer!

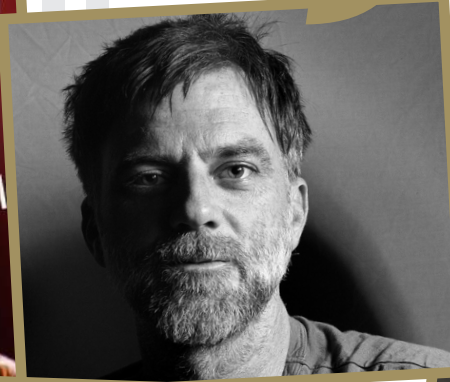
Videonun bar sahnesinde Radiohead elemanlarını da bir masanın etrafında görüyoruz. Ancak yalnızca Thom Yorke ve Jonny Greenwood'un kendilerini tanıyabildiklerini de belirtelim!

ACISIYLA,

TATLISIYLA,

EKŞİSİYLE

Ekşi Sinema
www.eksisinema.com

1- Asıl bu yorumlar mide bulandırıyor

Zeki Demirkubuz'un yönettiği "Bulanıtı"nın basın gösterimi sonrası Twitter'da yapılan yorumlar gerçekten mide bulandırıyordu. Filmdir bu, pek tabii eleştirilir. Ama eleştirinin de bir namusu var. Anlaşılan memleketin her yerine sirayet eden vasatlaşma sinema yazınına da bulaştı. Buna itiraz etmek de en temel hakkımız!

2- "Marşlı"nın NASA ile imtihanı

"Marşlı" (The Martian) filminin vizyon tarihiyle NASA'nın "Mars'ta su bulundu" açıklamasının neredeyse eş zamanlı olması tesadüf değil tabii. Filmde zaten NASA ziyadesiyle yer alıyor. Şimdi film NASA'nın PR'ını yapmakla suçlanıyor. Eee böyle PR'a can kurban! Neticede uzayla ilgili bildiklerimizin çoğu NASA sayesinde!

3- Sabancı'da Alman filmleri

Sakıp Sabancı Müzesi'ndeki "ZERO. Geleceğe Geri Sayım" sergisine paralel olarak düzenlenen Alman Sineması Günleri, 7 Ekim itibaren SSM'de başlıyor. Etkinlik kapsamında müzede "Teneke Trampet", "Casuslar Kampı", "Son Darbe", "Grev", "Operasyon: Valkyrie", "Arzunun Kanatları", "Paris, Teksas", "Elveda Lenin", "Beyaz Bant" "Piyanist", "Duvara Karşı" gibi filmler gösterilecek.

4- "On Seansı", nerede kalmıştık?

Meslektaşlarımız Şenay Aydemir, Hasan Cömert ve Evrim Kaya'nın sunduğu Hayat TV'deki "On Seansı" adlı sinema programına yaz sezonu nedeniyle ara verilmişti. Yaz bitti, sezon açıldı. Program da bugün saat 22.00'de yeniden başlıyor.

5- Paul Thomas Anderson'ın son filmi MUBI'de

Yönetmen Paul Thomas Anderson'ın yeni filmi "Junun", 8 Ekim'de New York Film Festivali'nde gala yapıyor. Filmi izlemek için uzun süre beklemeyeceğiz. Çünkü ertesi gün de MUBI'de gösterilmeye başlanacak. Ayrıntılar için www.mubi.com'u tıklayabilirsiniz.

ON SEANSI

Şenay Aydemir, Evrim Kaya ve Hasan Cömert'le

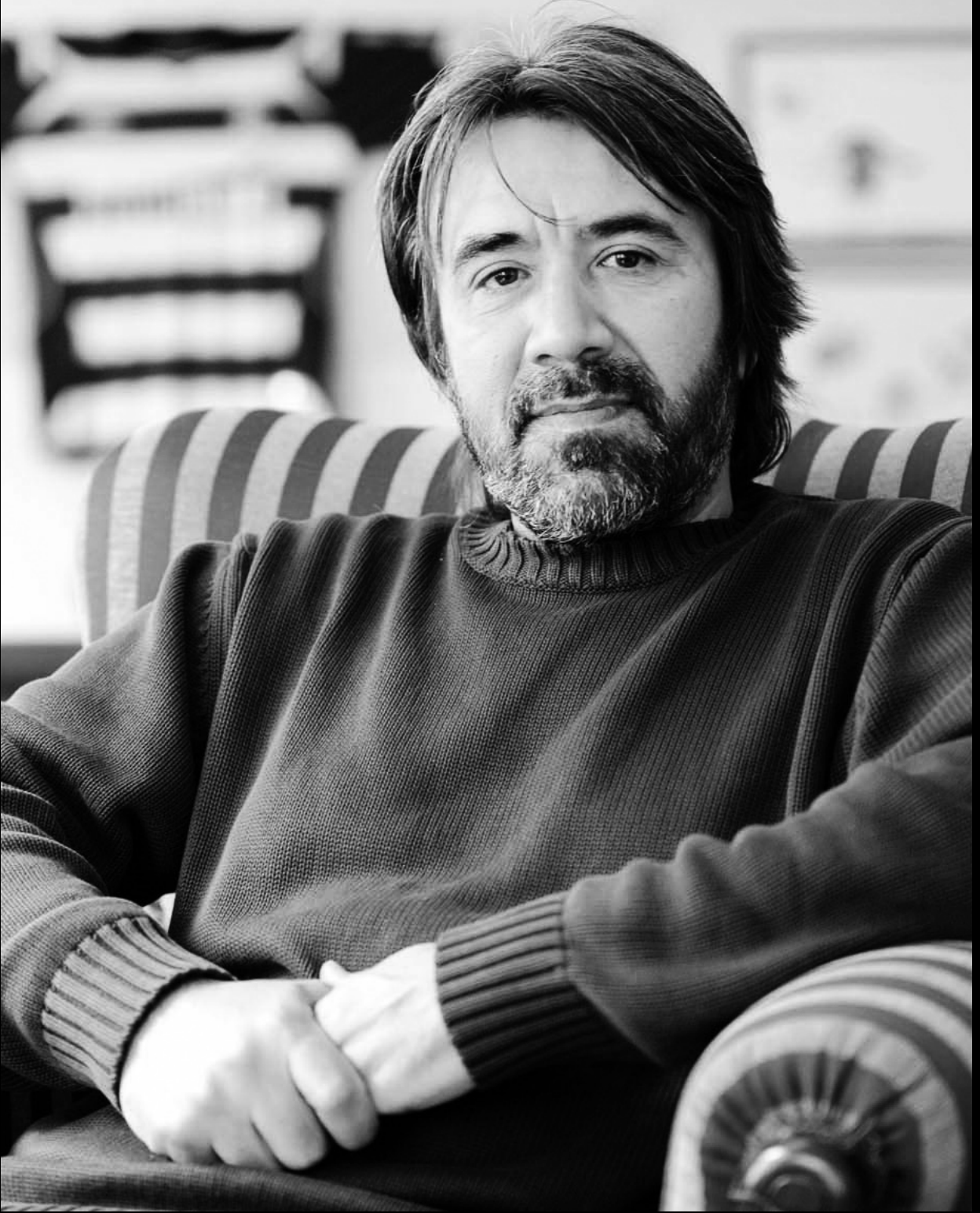
her cuma
saat: 22.00'da

hayat
televizyonu

Frekans Bilgileri: Frekans: 12523, Polarizasyon: Dikey(V), Sembol Rate: 22500 FEC: 2/3

Ücretsiz PDF Kırıp Arşivi: <https://arney.org>

“ KENDİNE ACIMANIN ZEVKİ BAŞKA. ”

Zeki Demirkubuz